

ברוך מאיר
נולד ב-9.8.1931 בווינה, אוסטריה
הגיע לבארי ב-1957

נאמן לעצמי

הוריי, יוספה ולדוויג מאיר, גרו בווינה ברובע השני, ושם נולדתי וגדלתי עם שבעת אחיי ואחיותיי: ארבעה אחים - וילי, פרדי, אחי התינוק ואני, ושלוש אחיות גדולות - ליצי וגרטי מנישואיו הראשונים של אבי, והלן. הייתה לנו בווינה משפחה מורחבת גדולה, עם הרבה דודים ובני דודים. גרנו באזור שחיו בו יהודים וגויים, ועד המלחמה שיחקנו ביחד. יחד עם זה, כבר בשנות ילדותי המוקדמות חווינו אנטישמיות, וכילד ספגתי לא פעם מכות משום שאני יהודי. בשל המצב הכלכלי של הוריי לא יכולתי ללכת לגן ילדים, וביליתי ימים שלמים במשחקי כדורגל ברחוב, עם שאר הילדים שבאו ממשפחות דלות אמצעים. לא פעם הכדור פגע בחלון, בעלי הבית יצאו בכעס לתפוס את האשמים, והפליאו בנו את מכותיהם.

העולם התהפך עלינו עם עליית הנאצים לשלטון וסיפוחה של אוסטריה לגרמניה. רבבות יהודים עקרו לארצות הברית ולמדינות אחרות באירופה, ולחלקם התמזל המזל והם ניצלו מהשמדה. גם אחיותיי עשו זאת: ליצי ברחה ואין לי מושג מה עלה בגורלה, גרטי היגרה לצ'ילה והלן הגיעה לאנגליה. אבי ואחיו ברחו לרוסיה, בניסיון למצוא שם פרנסה, וזו הייתה שגיאת חייהם. ליתר דיוק, שגיאת מותם. שניהם נספו בשואה.

אחי הגדול וילי כבר גר לבדו, ונשארנו שלושה ילדים קטנים עם אמא. היא ידעה שזו שאלה של זמן עד שיגרשו אותנו מהבית, ואמרה: "אני לא נועלת את הדלת, כדי שלא ישברו אותה". נבואתה התגשמה, ותוך זמן קצר נדחקנו עם כל שאר היהודים לשכונה העתיקה. התגוררנו בחנות שהוסבה לדירת מגורים קטנטונת, ולא פעם רעבנו. בשלב מסוים אמא החליטה להמיר את דתה כדי להציל אותנו, והתנצרה.

אמא הייתה אישה פשוטה, בריאת בשר, ועבדה קשה כדי להשיג עבורנו מעט מזון ובגדים בשוק השחור. מעולם היא לא התלוננה, תמיד גוננה עלינו, וקיבלה את המצב כהווייתו. ראיתי אותה רק פעם אחת נשברת, לאחר שאחי התינוק נפטר מרעב, משום שלא היה לה מספיק חלב. מותו הכאיב לה וייסר אותה, ושנים רבות היא בכתה עליו. אני הייתי קטן ורזה כשלד. האוכל אף פעם לא הספיק, וזו חוויה שלא אשכח כל חיי. בכל זאת, כנגד כל הסיכויים, שרדנו. הכל בזכות אמא. עזרתי לה בכך ששמרתי על אחי הקטן כאשר היא יצאה מה"בית", וסייעתי לה גם בעבודה: היא קנתה גזעים עבים, ביקעתי אותם בגרזן לחתיכות קטנות, ואמא מכרה את גזרי העץ להסקה. זו התקופה הקשה בחיי, סבלנו מפחד, מהשפלה, מרעב ומקור.

בשלב מסוים אמא הצליחה להכניס אותנו לבית ילדים שנתמך על ידי הקהילה היהודית האמריקאית. חזרנו הביתה בסופי שבוע. בחוץ חיכו לנו "ילדי היטלר", שרצו לתפוס ולהרביץ לנו אבל אף פעם לא הצליחו. בית הילדים שבו שהינו פעל בחסות ממשלת שווייץ, וזה היה המזל שלנו. בתי ילדים שלא נהנו מחסותן של מדינות נייטרליות נסגרו, והילדים נשלחו להשמדה. אנחנו נשארנו בחיים.

בווינה שרר תוהו ובוהו גם כשהסתיימה המלחמה. האנטישמיות לא נעלמה, ובעלי בתים סירבו להשכיר דירות ליהודים.

למזלי, אחותי הלן נישאה והתבססה באנגליה, והזמינה אותי אליה. זה היה חבל הצלה. פתאום יש אוכל! באתי כשלבד מהלך, וטרפתי כל מה שיכולתי, בבולמוס אכילה. לאחר כשנה הלן הוציאה מהארון את הבגדים שהגעתי איתם ללונדון, והיה משונה לראות בכמה מידות גדלתי.

אבל החשוב מכל, הרגשתי חופשי. יכולתי סוף סוף לנשום אוויר ולא לחשוש לחיי. הלכתי לבית ספר יהודי, למדתי אנגלית, ונחשפתי גם לצינונות. ליד בית הספר היה מפעל לחרטות עץ, ונמשכתי לשם. בעל הבית קלט אותי לעבודה, טיפח אותי, והפכתי לעובד מצטיין. גיליתי שיש לי כישורים טכנולוגיים, וגם הראש עבד כמו שצריך. חייתי במעמד של פליט אוסטרי ובדקתי אפשרות להישאר באנגליה, אבל חוקי ההתאזרחות היו נוקשים וזה לא הסתייע. הרגשתי שהאנגלים יהירים ומתנשאים, ולא ראיתי את עתידי שם. אם לא די בכך, גיסי אותך לי, די בגסות, שהשהייה שלי בביתו מכבידה עליו. ב-1948, כשקמה מדינת ישראל, החלטתי שאני עולה ארצה.

אמא ואחי הקטן פרדי, נשארו בווינה. אמא נפטרה ב-1962 מהתקף לב. פרדי, שהיה קשור אליה מאוד, שם קץ לחייו.

• • •

הגעתי באונייה היישר למחנה "שער עלייה" בחיפה. עברית לא ידעתי, לא הייתה לי משפחה, ושלחו אותי לקיבוץ נווה ים. רוב החברים בקיבוץ היו יוצאי גרמניה ואוסטריה. יכולתי לתקשר איתם בגרמנית, אבל הם היו בוגרים ממני בעשר שנים והרגשתי שמתייחסים אלי בחוסר כבוד. עברתי מענף לענף, הפלו אותי לרעה, ולא הצלחתי להתחבר. תמיד הייתי בצד והרגשתי בודד וזר. לא פעם גם הסתכסכתי עם אנשים. כעבור שנתיים, לאחר שלא קיבלו אותי לחברות, החלטתי להתגייס לצבא.

היה לי ברור שאני חייב לעבור את התקופה הזו כדי להרגיש שייך למדינה, והתנדבתי לצנחנים. ובאמת, באתי לצבא כעולה חדש ויצאתי ממנו ישראלי. די מהר למדתי עברית על בוריה, ומצאתי את מקומי בחברה. הוכחתי את עצמי כחייל, אבל התקשיתי לקבל סמכות. ראיתי לא פעם עלבון והשפלה בפקודות שקיבלנו, וכשפקודה נראתה לי בלתי סבירה - התווכחתי. הגעתי גם למצבים של הרמת ידיים. הייתי חמום מוח והתלקחתי במהירות. אם מישהו הרגיו אותי, גם אם זה היה מפקד - הזמנתי אותו לדו-קרב. התוצאה הייתה שלא קידמו אותי ולא עליתי בדרגה, וכשהגיע רגע השחרור קיבלתי "בעיטה בתחת". מצאתי את עצמי בודד באזרחות, ושאלתי את עצמי: מה אני עושה עכשיו? החלטתי לנסות את מזלי בעיר הגדולה תל אביב. לנתי בלילות הראשונים אצל חבר טוב, עד שאמו רמזה לי שאני עול על צווארה ומצאתי עבודה במלון "השרון". לקחתי אותה כי קיבלתי לינה במלון וחשכתי שכר דירה.

במלון פגשתי את מרים, שעבדה שם גם היא. התאהבנו ועברנו להתגורר יחד. היו לה כבר שני בנים - יוסי ויענקל'ה. נאלצנו לשכור דירה בתל אביב, אבל לא רק ששכר הדירה היה גבוה, בכל הודש בעל הבית דרש תוספת. הבנו שלא נוכל לעמוד בהוצאות האלה, ואנחנו חייבים לשנות כיוון. מרים החליטה שאין לנו עתיד בעיר, וארגנה את המעבר לבארי. בזכותה אני כאן, משנת 1957.

• • •

מאז שנולדתי החיים שלי לא היו פיקניק. הניסיון לימד אותי להסתגל כדי לשרוד, וכעת השתדלתי להסתדר עם אורח החיים הקיבוצי. בתחילה עבדתי ברפת, ואחר כך העבירו אותי לחזירייה. מאחר שלא באתי ממשפחה דתית, לא חשתי דחייה או גועל. ראיתי הרבה חזירים באוסטריה.

החזירייה שכנה בבית השייה, והייתה ענף רווחי. הוצאות על מזון לא היו לנו, כי שאריות מחדר האוכל היו בשפע, והחזירים התפטמו בעזרתן מצוין. סבא גרוסמן עבד שם, וידו הייתה בכל. מדי שבוע הוא היה שוחט חזיר, מביא את הבשר למטבח, והייתה לכולם מנה משובחת לארוחת הצהריים. לפני כן הוא רק דאג לקחת את הכבד ועוד כמה חלקים נבחרים לאשתו, שתבשל לו מטעמים.

כשסבא גרוסמן עזב את החזירייה והעביר לי את התפקיד, הוא לימד אותי גם לשחוט. הייתי בשוק. זאת הייתה עבודה ממש

מלוכלכת. בלית ברירה התגברתי, ולמדתי לעשות גם את זה כמעשה שגרה. מאחר שלא לקחתי שום חלק הביתה והבאתי את כל הנתחים למטבח, גילו המבשלות ההמומות פתאום שגם לחזירים יש כבד...

אחרי כמה שנים עברתי לדפוס, ועבדתי שם שנים רבות. נחשבתי לבעל מקצוע טוב. בתחילת שנות השמונים התמניתי למרכז הלול, ובשלב מאוחר יותר למרכז הקניות. תפקידי היה לקבל בקשות מענפים ומחברים, לקנות מה שהם צריכים, ולהוביל לקיבוץ. נסעתי בטרנזיט בכל רחבי הארץ, והשתדלתי לעשות כמיטב יכולתי. אהבתי להיות עצמאי, אהבתי את התפקיד ואני חושב שביצעתי אותו על הצד הטוב ביותר. כמה שנים אחרי שפרשתי התפקיד בוטל. התרבות והרגלי הצריכה השתנו כשהגיעה תקופת השפע, בבארי ובארץ כולה.

לאורך כל חיי היה לי קושי ביחסי אנוש. אני אדם ישר, שלא מוכן להתחנף לאף אחד. זה המוטו שלי. אני רגיש כשפוגעים בכבודי, ולעיתים אני חם מזג ומתלהט. למרות שזה גרם לי לכמה חיכוכים, איני מתחרט על האופן שבו התנהלתי. השקעתי מחשבה בדרך שבה בחרתי ללכת, ונשארתי תמיד נאמן לעצמי. אנשים אחרים מילאו תפקידים ותפסו עמדות לא רק בזכות כישרון, אלא משום שידעו לדבר יפה ולמצוא חן בעיני אחרים.

• • •

למרים ולי נולדו שלושה ילדים: צור, מרב ומיכל. בקיץ 1977 קרה לנו אסון, וצור נפטר במהלך שירותו הצבאי. אני שמח כשילדיי, שבעת נכדיי ו-11 הנינים שלי באים לבקר אותי, ומצטער בשבילם שהם לא חיים בקיבוץ. אני נשארתי בבארי בגלל האנשים. למדתי שלא הקיבוץ עושה את האנשים, אלא האנשים עושים את הקיבוץ. היום אני אוהב את שגרת חיי השקטה, ומאחל לעצמי שלא יהיה יותר גרוע.

(ראיינה: חנה ברין)